

мальними втратами складати та затверджувати проекти щодо нормативів оптимального співвідношення культур у сівозмінах.

Література

1. Закон України « Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження родючості ґрунтів» від 04 червня 2009 року № 1443-VI // Інформаційно-аналітичний центр «Ліга». — 2011.
2. Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19.06.2003 року № 963-IV // Інформаційно-аналітичний центр «Ліга». — 2011.
3. Закон України «Про землеустрій» від 22.05.2003 року № 858-IV // Інформаційно-аналітичний центр «Ліга». — 2011.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 року № 2768-III — Харків: Видавництво «Одісей», 2010.
5. Кодекс України «Про адміністративні правопорушення» від 07.12.1984 року № 8073-X // Інформаційно-аналітичний центр «Ліга». — 2011.
6. Постанова КМУ «Про затвердження нормативів оптимального співвідношення культур у сівозмінах в різних природно-сільськогосподарських регіонах» від 11 лютого 2010 року № 164 // Інформаційно-аналітичний центр «Ліга». — 2010.
7. Статистичний щорічник Запорізької області за 2008 рік. — Запоріжжя: Видавництво «Поліграф», 2009.
8. *Тихонов А. Г.* Наукові підходи до землеустрійного проектування агроформувань на засадах сталого розвитку землекористування / А.Г. Тихонов, В.П. Феденко // Землевпорядний вісник. — 2002.
9. *Третяк А.М.* Землевпорядне проектування. Теоретичні основи і територіальний землеустрій / А.М. Третяк. — К.: Вища освіта, 2006.

Стаття надійшла до редакції 11.03.2011 р.

УДК : 330.341.1

В. Г. Чабан, канд. екон. наук, доцент кафедри економіки агропромислових формувань ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ВІДКРИТІ ІННОВАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПРОЦЕСОМ

Анотація. У статті розглянуто основні підходи, принципи розвитку відкритих інновацій, а також перспективи їх використання в Україні.
Ключові слова: інноваційний процес, відкриті інновації

Аннотация. В статье рассмотрены основные подходы, принципы развития открытых инноваций, а также перспективы их использования в Украине

Ключевые слова: инновационный процесс; открытые инновации

Abstract: Basic approaches, principles of development of open innovations and also prospects of their use in Ukraine are considered in the article.

Keywords: innovation process, open innovation

Найпоширенішим визначенням інноваційного процесу може бути наступне: інноваційний процес — це процес формування і перетворення ідей, знань у нову продукцію, затребувану споживачем. Проте, вивчення значної кількості джерел дає підстави зробити висновок, що різні автори акцентують увагу на різних аспектах інноваційного процесу: науки, як основі інновацій; організаційних функціях (виробництві, маркетингу та ін.); комерціалізації.

Різноманітність підходів до визначення інноваційного процесу створює перешкоди до формування єдиного поля теорії управління інноваціями. На нашу думку, найбільша термінологічна проблема полягає в змішуванні понять «інноваційний процес» та «інноваційна діяльність». Окрім термінологічних неузгоджень існує значна кількість підходів щодо моделей інноваційного процесу, його структури, етапів, механізмів і особливостей управління. Різноманітні підходи щодо класифікації моделей управління інноваційним процесом доцільно згрупувати наступним чином:

Послідовний підхід: — лінійні моделі; — нелінійні моделі	Функціональний підхід: — п'ять поколінь «5G»; — підхід за змістом	Підхід на основі зміни інноваційної парадигми: — закриті інновації; — відкриті інновації
--	---	--

Характеристика кожного з підходів детально відображена в працях зарубіжних та вітчизняних науковців. Проте, на сьогодні тема відкритих інновацій не отримала широкого обговорення у вітчизняних наукових колах і підприємницькому середовищі. Метою статті є дослідження сутності відкритих інновацій та перспектив їх використання в Україні.

Відкритим інноваціям, як інструменту сучасного інноваційного менеджменту, приділяється значна увага теоретиками і практиками в багатьох країнах світу. На основі відкритих інновацій розвиваються компанії, організації, університети і навіть країни. Технології відкритих інновацій довели свою ефективності в таких компаніях, як Nokia, IBM, Proctor&Gamble.

Появі поняття «відкриті інновації» слід завдячувати Генрі Чесбро, який у 2003 р., а потім у 2006 р. видав свої монографії по даній тематиці [1, 2]. Автор констатує, що протягом ХХ ст. підприємства намагалися вирішити усі проблеми, пов'язані із інноваційними процесами, самостійно. Підприємства, організації

вкладають інвестиції у НДДКР, завдяки яким отримують відкриття проривного характеру. Такі відкриття дають змогу організаціям пропонувати нові товари і послуги, збільшувати обсяги продаж і отримувати більший прибуток, який знову інвестують у НДДКР, що прокладають шлях до наступних проривних відкриттів. Інтелектуальна власність, яка виникає в результаті внутрішніх НДДКР, ретельно охороняється і тому інші організації не можуть використати ці ідеї для отримання прибутку. Г.Чесбро називав таку ситуацію «замкненим колом», тобто діяла модель закритих інновацій. Але до кінця ХХ ст. кілька одночасно діючих факторів стали підривати базові положення закритих інновацій. До таких факторів відносять:

— мобільність досвідчених і професійно-підготовлених спеціалістів;

— зростання кількості спеціалістів з вищою освітою;

— збільшення приватного венчурного капіталу;

— скорочення терміну виведення на ринок товарів і послуг.

У ситуаціях, де діють перераховані фактори, модель закритих інновацій починає працювати неефективно. Доцільно використовувати новий підхід — модель відкритих інновацій. Логіка моделі відкритих інновацій базується на значних надлишкових знаннях, які повинні бути оперативно використані, щоб компанія, яка їх отримує, змогла створити додаткову цінність.

Г. Чесбро наводить принципові відмінності закритих та відкритих інновацій (табл. 1).

На сьогодні бізнес вступає в новий етап інноваційної діяльності, коли джерела інноваційного потенціалу організації знаходяться за її межами. Незважаючи на те, що для виробництва ядерних реакторів та авіадвигунів є вагомими причини залишатися закритими, значна кількість галузей промисловості знаходиться в процесі трансформації між двома парадигмами. Мова, перш за все, йде про автомобільну, біотехнологічну, фармацевтичну, медичну, комп'ютерну галузі, а також сфери програмного забезпечення, банківських і страхових послуг, виробництва споживчих товарів і навіть військової техніки і систем комунікацій.

Отже, модель відкритих інновацій передбачає, що за межами організації існує значна кількість корисних ідей, і що організаціям слід виступати в якості активного покупця і продавця цих ідей. У моделі відкритих інновацій важливим є узгодження інноваційної ідеї і правильної бізнес-моделі з метою отримання максимальної цінності від інновацій. Вирішення даної проблеми зачіпає не тільки систему управління інноваційним процесом,

але й управління інтелектуальною власністю в організації. Як стверджує Г.Чесбро, сама по собі інноваційна ідея (або технологія), створена в межах інноваційного процесу, не має ніякої внутрішньої цінності, дана цінність проявляється тільки у випадку, коли інновація реалізація за допомогою бізнес-моделі. Важливий висновок, який робить науковець, полягає в наступному: щоб створити цінність з інновації, організація повинна створити бізнес-модель, або дозволити іншій бізнес-моделі управляти цінністю.

Таблиця 1

ПОРІВНЯННЯ ПРИНЦИПІВ ЗАКРИТИХ І ВІДКРИТИХ ІННОВАЦІЙ

Принципи закритих інновацій	Принципи відкритих інновацій
Провідні спеціалісти працюють на нашу організацію	Ми повинні взаємодіяти з провідними спеціалістами, які працюють як у нашій організації, так і за її межами
З метою отримання прибутку від НДДКР ми повинні самі знайти ідею, розробити її та вивести його на ринок	Значну цінність можуть створювати зовнішні НДДКР; внутрішні НДДКР необхідні щоб отримати частину цінності
Якщо ми здійснили відкриття самі, то зможемо першими вийти з ним на ринок	Необов'язково самим проводити дослідження, щоб на основі їх результатів отримати прибуток
Організація, яка виводить інновацію на ринок першою, виграє	Створити більш ефективну бізнес-модель важливіше, ніж вийти першим на ринок
Якщо ми самі створюємо значну частку інновацій, то виграсмо	Якщо найкращим чином використовуємо внутрішні і зовнішні інновації, виграсмо
Ми повинні контролювати нашу інтелектуальну власність, щоб конкуренти не використали наші ідеї	Ми повинні отримувати прибуток від використання іншими нашої інтелектуальної власності, і ми самі повинні купувати інтелектуальну власність в інших організаціях кожен раз, коли вона відповідає нашій бізнес-моделі

Слід зазначити, що принципи відкритих інновацій виникли з практичної діяльності великих транснаціональних компаній (ТНК)-лідерів технологічного розвитку. Формування нових механізмів інноваційного розвитку організацій було обумовлено необхідністю ефективного використання наступних можливостей:

- 1) процес глобалізації в світовій економіці;
- 2) широке розповсюдження і доступність інформаційно-комунікаційних каналів;
- 3) розвинений ринок інтелектуальної власності (наявність професійних посередників, відпрацьованих механізмів захисту та ін.);

4) активно працюючі механізми венчурного інвестування і створення старт-ап компаній;

5) широкі стійкі мережі інноваційних фірм, в яких спостерігаються тісні і різнобічні зв'язки між учасниками, а також структури самих ТНК, розмішених у багатьох країнах світу;

6) концентрація значних інтелектуальних, кадрових, технологічних і фінансових ресурсів у межах великих ТНК та університетських комплексів.

Перші п'ять зазначених пунктів характеризують зовнішнє середовище, а останній — внутрішньофірмові умови. Таким чином, результативність використання принципів відкритих інновацій обумовлена в першу чергу умовами, які є зовнішніми до підприємства. Якщо в Україні ще не сформувалися потрібні умови зовнішнього середовища, то орієнтація українських підприємств на основі відкритих інновацій не принесе належних результатів.

Очевидно, що застосування моделі відкритих інновацій принесе користь окремим компаніям, адаптованим у процеси глобалізації економіки. Це, перш за все, потужні ТНК. Так, значна кількість високотехнологічних агропереробних компаній в Україні є зарубіжними і майже весь прибуток від їх діяльності концентрується за кордоном. Також викликає сумнів те, що інноваційні ідеї, відкриття, технології можуть бути дійсно відкриті для партнерів інноваційного процесу. Так, частка патентів і ліцензій, які вільно обертаються на ринку, а не в середині корпорацій, складає лише 10—20 %. І, як правило, технологічний лідер передає тільки ті технології, які для нього вже морально застарілі.

Застосування підходів відкритих інновацій в Україні можливе тільки у випадку виконання умов його реалізації та при можливості формування центру прибутку в нашій країні. Тоді можлива і необхідна цілеспрямована державна підтримка даного інструменту розвитку. На нашу думку, учасниками експерименту з практичної апробації підходу «відкриті інновації» можуть бути інноваційні кластери і території інноваційного розвитку.

Таким чином, підхід до залучення в менеджмент і бізнес відкритих інновацій — існуюча практика, на яку варто звернути увагу. Він не потребує кардинальних і структурних змін в управлінні компаніями. Значна кількість компаній уже функціонує на принципах відкритих інновацій, самі того не усвідомлюючи. Тому Г.Чесбро та його співавтори намагаються позначити світові тенденції з тим, щоб в подальшому розвиток у галузі інноваційного менеджменту відбувався на основі дотримання системності.

Література

1. Чесбро Г. Открытые инновации / Пер. с англ. В.Н. Егорова. — М.: Поколение, 2007. — 336 с.

2. Чесбро Г. Открытые бизнес-модели. IP-менеджмент / Пер. с англ. В.Н. Егорова — М.: Поколение, 2008. — 352 с.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2011 р.

УДК 338.434:631.147

Т. О. Чайка, К. М. Чужмир, здобувачі,
Миколаївський державний аграрний університет

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

У статті розглянуто світову практику фінансової підтримки органічного сільськогосподарського виробництва; визначено напрями впливу державних структур на вітчизняних операторів органічного виробництва.

Ключові слова: органічне сільське господарство, органічна продукція, фінансове забезпечення, державна підтримка, пільги, гранти, дотації.

В статье рассмотрена мировая практика финансовой поддержки органического сельского хозяйства; определены направления влияния государственных структур на отечественных операторов органического производства.

Ключевые слова: органическое сельское хозяйство, органическая продукция, финансовое обеспечение, государственная поддержка, льготы, гранты, дотации.

The article deals with the global practice of financial support of organic agriculture. The directions of the impact of the state structures on the domestic operators of organic production are determined.

Key words: organic agriculture, organic products, financial support, governmental support, benefits, grants, subsidies.

Постановка проблем. За період проведення земельної реформи значна кількість проблем у сфері земельних відносин не лише не розв'язана, а й загострилася. Серед земель України найбільшу територію займають землі сільськогосподарського призначення (71 %), 78 % з яких є ріллею. На всій території поширені процеси деградації земель, серед яких наймасштабнішими є ерозія (57,5 % території), забруднення (20 % території), підтоплення (12 % території). Зменшується вміст поживних речовин у ґрунтах, а щорічні втрати гумусу становлять 0,65 т на 1 гектар [1].